

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-02-26

Diarienummer 0095/21

Handläggare

Julia Brunngård Haglund

Telefon: 031-368 20 43

E-post: julia.brunnagrd.haglund@ioff.goteborg.se

Kommunfullmäktige uppdrag - behov av medlemskap i förening för bidrag samt bidrag för att prova på verksamhet kopplade till skola/fritids

Förslag till beslut

1. Idrotts- och föreningsnämnden förklarar uppdrag ifrån kommunfullmäktige ”att utreda huruvida krav på medlemskap i en förening behöver vara en förutsättning för stöd”, fullgjort.
2. Idrotts- och föreningsnämnden förklarar uppdrag ifrån kommunfullmäktige ”att bredda möjligheterna till prova-på-verksamhet genom utvecklingsbidrag för idrottsverksamhet som är kopplad till skolan och fritids”, fullgjort.

Sammanfattning

Förvaltningen redovisar här två av uppdragen från kommunfullmäktiges budget 2020. Ett som handlar om att utreda huruvida krav på medlemskap i en förening behöver vara en förutsättning för stöd, samt ett uppdrag som handlar om att bredda möjligheterna till prova-på-verksamhet genom utvecklingsbidrag för idrottsverksamhet som är kopplad till skolan och fritids.

Bakgrunden till uppdragen är bland annat att staden ska möta upp behovet av tillgänglig aktiv och meningsfull fritid även för dem som idag inte är organiserade i föreningsliv. Samt att bidra till att fler hittar sin fritidsaktivitet via prova-på-verksamhet, samt att i högre utsträckning nå fler via skola och fritids.

Förvaltningen arbetar aktivt med att nå fler och bredare. Både genom att bygga spontanytor för både dans, träning och rörelse samt genom en förändring i bidragssystemet för att ge större utrymme till aktiviteter utan krav på medlemskap för att nå nya målgrupper. Det finns idag även en tydlig struktur för samverkan med skolförvaltningarna kring skolan som arena där fritidsaktiviteter är en viktig del. Förvaltningen har stärkt arbetet med att nå nya samverkansparter i civilsamhället för att nå ut i prioriterade områden eller för att nå riktat till prioriterade grupper, bland annat med hjälp av RF-SISU. Här finns allt från prova-på, aktiviteter mot skolan, trygghetsskapande åtgärder samt helgidrott.

Förvaltningen ser dock att det är av stor vikt att fortsätta med medlemskravet för de generella bidragen. Föreningsformen är mycket viktig att värna av flera skäl, inte minst utifrån demokrati och kvalitetssynpunkt. Men även för att det ska gå att betala ut medel

på ett tryggt sätt, kontrollsyften och för föreningslivets egen ekonomi. Däremot finns inte medlemskravet på de selektiva bidragen, så det går redan att stödja initiativ, samverkan och även skapa aktiviteter som är öppna för alla via föreningslivet, som exempel lovaktiviteter.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningens bedömning är att omfördelningar i budget för att ge mer utrymme för utvecklingsbidraget redan gjorts i och med bidragsöversynen och idrotts- och föreningsnämndens regler för föreningsbidrag 2021.

Under det gångna året med pandemi är det tydligt att föreningslivet har behov av olika typer av intäkter för att klara oförutsedda händelser och eventuella inkomstbortfall. Medlemskapet och medlemsavgiften har, förutom att den ger den enskilda medlemmen en demokratisk röst och tillgång till aktiviteter, också en ekonomisk betydelse för föreningen. Det finns också en rimlighet i att medlemmen bidrar ekonomiskt till föreningen även om det krav på 100 kr per år som idrotts- och föreningsförvaltningens bidragsregler säger är minimum, är relativt lågt. Ofta hålls medlemsavgiften låg samtidigt som olika typer av tränings-/ deltagaravgifter kommer till och många gånger är det dessa som hindrar vissa att kunna utöva en specifik idrott. Utöver att föreningen också kan erhålla olika bidrag från stat, kommun, distriktsorganisationer och så vidare, så är det vanligt att föreningen arrangerar evenemang, lotterier och försäljning för att kunna finansiera verksamheten. I de föreningar där medlemsavgiften är den enda inkomsten från föreningens medlemmar och andra inkomster är bidrag av olika slag, finns oftare ekonomiska svårigheter.

En del i nämndens utvecklingsområde till avdelning Föreningsstöd att utveckla stödet till föreningslivet i riktning mot mer självfinansiering, är just att ställa krav på medlemsavgift och uppmuntra till andra typer av inkomster till föreningen för en hållbar ekonomi och en hållbar förening i längden.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen ser att det finns grupper som i dagsläget är underrepresenterade i föreningslivet som exempelvis tjejer, personer med funktionsnedsättning och barn och unga boende i socioekonomiskt utsatta områden. Förvaltningens bedömning är att utvecklingsbidraget är ett bidrag där det finns stora möjligheter att stimulera föreningarna till utveckling inom detta område, då bidraget beviljas för lovverksamhet, prova-på verksamhet och satsningar på aktiviteter i anslutning till skolans och fritids slut genom utvecklingsbidrag och inom olika samverkansprojekt. Bidraget är även prioriterat till just de grupperna som är underrepresenterade i föreningslivet och de områden där deltagande i föreningslivet är lågt. Liknande satsningar görs även inom de andra bidragsgivande förvaltningarna i staden samt inom olika samverkansprojekt.

Att ta bort kravet på medlemskap i förvaltningens generella bidrag, som utgör grundstödet, skulle däremot kunna vara negativt för hållbarheten i föreningars demokratiska arbete och ekonomiska hållbarhet på sikt.

Bilagor

1. Göteborgs stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället
2. Idrotts- och föreningsnämndens regler för föreningsbidrag 2021

Ärendet

Förvaltningen redovisar två uppdrag som gavs i budget 2020. Det ena uppdraget är att utreda huruvida krav på medlemskap i en förening behöver vara en förutsättning för stöd, där förvaltningen anser att krav på medlemskap bör kvarstå inom de generella bidragen då det inte krävs inom de selektiva bidragen. Det andra uppdraget är att bredda möjligheterna till prova-på-verksamhet genom utvecklingsbidrag för idrottsverksamhet som är kopplad till skolan och fritids, vilket påbörjades efter bidragsöversynen 2020 och finns med som prioritering i idrotts- och föreningsnämndens regler för föreningsbidrag 2021.

Beskrivning av ärendet

Föreningsformen och medlemskap

Det finns många sätt för en sammanslutning att organisera sig. Att välja föreningsformen är ett av dessa sätt och det är de grupper som valt denna form som vi kommer i kontakt med i vår bidragsgivning. En av grundförutsättningarna när man väljer att organisera sig i form av en förening är att det finns medlemmar, helt enkelt därför att en förening består av sina medlemmar. Medlemmarna har, i och med sitt medlemskap, tagit ställning för det syfte och ändamål som fastslås i föreningens stadga, och är genom den demokratiska röst som medlemskapet ger, de som beslutar över föreningen. Som medlem har du möjlighet att delta i föreningens verksamhet, du får rösta på årsmötet och kan bli invald i styrelsen. I början av årsmötet fastställs röstlängden, dvs man kontrollerar hur många av de som deltar på mötet som är röstberättigade medlemmar. Detta kan utläsas i föreningens medlemsförteckning där det framgår vem som betalat medlemsavgift. Här är medlemsavgiften en viktig parameter i föreningens demokratiska arbete. Årsmötet, där medlemmarna fattar samtliga beslut, är en förenings högsta beslutande organ. Det är viktigt för föreningen, men också för oss som bidragsgivare eftersom det ingår i vårt uppdrag att inte bara bedöma föreningens aktiviteter utan också säkerställa att det finns en fungerande medlemsdemokrati. Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället beskriver kravet på fungerande demokrati under rubriken Grundläggande kriterier. Det är svårt att säkerställa demokratikravet utan medlemskapet.

En annan aspekt är de aktiviteter och andra förmåner som man som medlem får tillgång till för sin medlemsavgift. En betald hundralapp i medlemsavgift ger under ett helt år sannolikt tillbaka ett värde som är långt högre. Det står i princip föreningen fritt att direkt då medlemmen betalar hundra kronor i medlemsavgift ge medlemmen något tillbaka till ett värde av tvåhundra kronor. Det finns också en rimlighet i att en viss del av föreningens intäkter består av medlemsintäkter och inte uteslutande av skattemedel i form av föreningsbidrag.

Aktivitetsbidrag och lokalbidrag

De två generella bidragstyper som utgör basen/grunden för bidragsgivningen är aktivitetsbidrag och lokalbidrag. Dessa bygger på föreningens ordinarie, ledarledda gruppaktiviteter, de medlemmar som deltar aktivt i dessa aktiviteter över tid och som, genom att ha tecknat medlemskap, också har fått en demokratisk röst i föreningen. Aktivitetsbidrag och lokalbidrag är de enda två bidragstyper där medlemskap kan vara avgörande och de är också de enda bidrag som uteslutande kan sökas av bidragsgodkända föreningar. Ett av kraven för att bli bidragsgodkänd förening är att medlemmarna finns i medlemsförteckningen och betalar med medlemsavgift på minst 100 kronor per år. Aktivitetsbidrag bygger på samma principer i regelverket som det statliga LOK-stödet som Riksidrottsförbundet ansvarar för och de som är med i specialidrottsförbund söker aktivitetsbidrag och LOK-stöd på i stort sett på samma siffror och även LOK-stödet har krav på medlemskap. Att stat och kommun skapar enkel administration för föreningslivet har länge varit en prioriterad fråga för nämnden.

Idrotts- och föreningsförvaltningens lokalbidrag beräknas delvis på antal bidragsgodkända medlemmar. Det betyder att endast de medlemmar som faktiskt är aktiva och har betalat 100 kr i medlemsavgift genererar lokalbidrag. På så vis blir aktiviteterna, som redovisas genom sökt aktivitetsbidrag, direkt avgörande för lokalbidragets storlek samtidigt som orealistiska medlemssiffror kan undvikas. Om kravet på medlemskap och den kontrollfaktor som detta utgör försvinner, finns en risk för uppblåsta medlemssiffror för att få högre bidrag. Enheten Bidrag och stöd har de senaste åren, sedan revisionens kritik, gjort ett grundligt arbete för att få bort sådana fel och kontrollerar flera parametrar när det gäller medlemmar. Om kravet på medlemskap baserat på medlemsavgift skulle tas bort bör inget bidrag baseras på medlemsantal, då det är större risk för felrapportering och det blir svårare att säkerställa att föreningarna uppfyller kraven i Idrotts- och föreningsnämndens regler för föreningsbidrag 2021.

Eftersom Riksidrottsförbundet också kräver medlemskap för att beviljas LOK-stöd är det inte de föreningarna som är med i specialidrottsförbund som skulle kunna ta bort krav på medlemskap och medlemsavgifter. De övriga föreningar som trots kravet har svårt att få in medlemsavgifter har ofta även andra ekonomiska problem och är helt eller delvis bidragsberoende. Det kan då räcka att föreningen missar att söka ett bidrag eller får en oväntad utgift för att föreningens existens ska vara hotad. Det kan på så sätt göra övriga föreningar en otjänst att ta bort krav på medlemskap och medlemsavgifter, samtidigt som bidragsgivare ofta kräver en viss del av självfinansiering.

Medlemmar är vad föreningen består av och det formella medlemskapet är grundläggande för den demokratiska delen av föreningen. Medlemsavgiften utgör ofta basen i föreningens intäkter och kravet ses som en hjälp till de ekonomiskt svagaste föreningarna att skapa en mer långsiktig ekonomi. Allt detta bidrar till olika aspekter av hållbarhet i föreningen. Hållbar verksamhet, hållbar demokrati och hållbar ekonomi.

Utvecklingsbidrag

Förvaltningens selektiva bidrag har inte krav på medlemskap utan en bedömning görs utifrån bidragsreglerna i varje ärende. Inom utvecklingsbidraget kan föreningar som vill

göra satsningar på prova-på-verksamhet, lovverksamhet eller göra annan breddverksamhet, få bidrag för det. Det kan både sänka tröskeln för att börja delta i föreningslivet eller det kan vara en verksamhet där föreningen gör en insats i ett socialt sammanhang tillsammans med andra. Förvaltningen ser att det finns grupper som i dagsläget är underrepresenterade i föreningslivet som exempelvis tjejer, personer med funktionsnedsättning och barn och unga boende i socioekonomiskt utsatta områden. Dessa är prioriterade målgrupper inom utvecklingsbidraget. Utifrån målet om en bidragsgivning som genom samverkan och riktade bidrag stimulerar föreningslivet att nå grupper och områden som idag är underrepresenterade i föreningslivet ser förvaltningen att ett mer riktat utvecklingsbidrag från 2021 är den mest effektiva insatsen.

Sedan förvaltningen fick uppdraget i budget 2020, som handlar om att bredda möjligheterna till prova-på-verksamhet genom utvecklingsbidrag för idrottsverksamhet som är kopplad till skolan och fritids, har prova-på verksamhet i samverkan med skola lagts till som ett exempel på en utvecklingsinsats som prioriteras i Idrotts- och föreningsnämndens regler för föreningsbidrag 2021. Förvaltningen har även tagit initiativ till samverkan med grundskoleförvaltningen för att tillsammans sätta strategier för arbetet. Ett antal bidrag har beviljats under året till föreningar som genomför aktiviteter i anslutning till skolans slut, framförallt i Bergsjön där det upparbetats ett bra samarbete med samordnare för Skolan som arena. Men det finns flera andra prioriterade utvecklingsansökningar som nått ut till nya målgrupper. Några goda exempel Angereds Allians, Önnereds handbollsklubb och Västra Hisingen basketklubb. Detta arbete fortsätter under 2021 och framåt. Ett annat gott exempel är IOP Hjällbo-Lövgärdet, vars syfte är att genom samlade och samordnade insatser i områdena kunna påvisa förbättringar inom samtliga målområden för Jämlik stad, och en av aktiviteterna är just prova-på-idrott på fredagskvällar med RF-SISU. Ytterligare ett gott exempel är IOP med Passalen där föreningar stöds i att öppna upp sina verksamheter för barn och unga med funktionsvariation. Även inom det selektiva bidraget, särskilt verksamhetsbidrag, beviljas bidrag till föreningar och organisationer som har andra upplägg och behov än de som söker de generella bidragen, till exempel parasportföreningar och stadslantgårdar.

Föreningsbidrag och samverkan i Göteborgs stad som helhet

I Göteborgs Stad finns flera bidragsgivande nämnder, förutom idrotts- och föreningsförvaltningen. Tidigare stadsdelsförvaltningarna har i sin bidragsgivning utgått från ett lokalt perspektiv och befolkningsansvar. Föreningslivet utgör i samverkan med fritidsgårdar, kulturskola och liknande en lokal social resurs och bidragsgivningen har i många stadsdelar haft andra typer av inriktningar och krav. Det finns många goda exempel på hur lokala initiativ kunnat mötas upp och i samverkan med personal på plats kunna genomföras. Några exempel är lokala arrangemang, torgdagar, snickra en skateboardramp, köpa in lånecyklar eller köpa in spontanidrottsutrustning. Tidigare social resursförvaltning har stått för bidragsgivning till organisationer vilka utfört ett mer renodlat socialt arbete till gagn för en specifik målgrupp, med utgångspunkt i olika sociala behov. Då avdelning Föreningsstöd har som främsta uppgift att stötta föreningslivet är föreningsformen central i stödet som ges. På så sätt kompletterar de olika stöden varandra, utan att överlappa. Även Konsument och medborgarservice demokratiuppdrag är intressanta utifrån att allas röst ska höras och mer oorganiserade initiativ kan komma att kunna fångas upp på medborgarcenter om de inte passar in i socialförvaltningarnas fritid. Det finns intressanta initiativ med medborgarbudget och

medborgarförslag för att möta upp människors önskan till en stad som möter deras behov, även här finns goda exempel på nya möten mellan medborgares önskan om fritidssatsningar och stadens stöd.

I och med omorganisationen i Göteborgs stad pågår arbetet med hur bidragsgivningen ska se ut i de nya socialnämnderna och nämnden för funktionsstöd. Verksamhetsanpassade lokala anvisningar för bidragsgivningen tas nu fram. Det pågår även ett arbete inom samordningsuppdraget för Göteborgs stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället att tydliggöra bidragen genom gemensam kategorisering och namnsättning för att underlätta i ansökningsprocessen.

Förvaltningens bedömning

Baserat på resonemanget ovan anser förvaltningen att redovisningen av de två uppdragen är fullgjorda. Skulle behov av förändring uppstå framgent, efter att omorganisationen har satt sig av att idrotts- och föreningsförvaltningen tar ett större ansvar av det lokala perspektivet är det en större fråga än att ta bort medlemskravet, då det handlar om hur olika förvaltningar ska samspela kring fritidsfrågorna i staden.

Redan idag ges mycket stöd till breddverksamhet eller att via lokala samverkansöverenskommelser skapa mötesplatser eller skolsamverkan för att möta barn och unga. Förvaltningens satsningar på spontanidrottsplatser och utredning om större utlåningsverksamhet är kommande intressanta områden som kommer skapa nya möjligheter.

Anders Ramsby

Tobias Gröndahl

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef föreningsstöd